

FRA, EIGE pranešimas spaudai
Viena, Vilnius, 2026 m. kovo 3 d.

NESKELBTI IKI 2026 m. kovo 3 d., 12.00 val. CET

Visoje ES vykdyta apklausa atskleidžia psichologinio, ekonominio ir kibernetinio smurto prieš moteris mastą

Nauji ES apklausos apie smurtą dėl lyties duomenys atskleidžia skaudžią realybę – smurtas prieš moteris yra plačiai paplitęs, vis dažniau vykdomas skaitmeninėje erdvėje ir lieka nepastebėtas institucijų, kurių užduotis yra kovoti su juo ir užkirsti jam kelią. Intymaus partnerio smurtas, psichologinis smurtas, ekonominis smurtas ir kibernetinis smurtas – labiausiai paplitusios, bet dažnai sunkiausios atpažįstamos smurto formos. Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA) ir Europos lyčių lygybės institutas (EIGE) kviečia Europos Sąjungą atsižvelgti į moterų išgyvenimus ir atitinkamai keisti teisės aktus, politiką ir praktiką. Iš smurto, apie kurį nepranešama, mato matyti, kad sistemos neveikia tinkamai.

Praėjo dešimt metų nuo tada, kai FRA paskelbė [pirmąją ES masto apklausą](#) apie smurtą prieš moteris, ir nors reglamentavimo bei politikos srityse padaryta didelė pažanga, smurtas prieš moteris ES tebėra plačiai paplitęs.

Naujoje ataskaitoje „[ES apklausa apie smurtą dėl lyties. Duomenys politikai ir praktikai](#)“ pateikta išsamesnė antrosios ES masto apklausos rezultatų analizė. Europos Sąjungoje kas trečia moteris patiria fizinį ir (arba) seksualinį smurtą. Intymaus partnerio smurtas, psichologinis smurtas, ekonominis smurtas ir kibernetinis smurtas pernelyg paplitęs, tačiau dažnai sunkiausios atpažįstamas.

„Smurtas prieš moteris yra pagrindinių teisių pažeidimas, – teigia FRA direktorė [Sirpa Rautio](#). – Visoje ES moterų teisės į orumą, saugumą ir lygybę tebėra pažeidžiamos dideliu mastu. Kai smurtas laikomas normaliu reiškiniu, slepiamas arba ignoruojamas, tai rodo, kad sistema nepajėgi užtikrinti teisių. Valstybės narės yra aiškiai įsipareigojusios užkirsti kelią smurtui, apsaugoti aukas ir užtikrinti teisę į teisingumą, bet iš šių išvadų matyti, kad dar daug reikia nuveikti ir kad veikti reikia skubiai.“

Apie patirtą smurtą dažniausiai nepranešama. Tik 6,1 proc. moterų pranešė policijai apie savo partnerių fizinį arba seksualinį smurtą ir tik 11,3 proc. – apie atvejus, kai buvo užpultos ne partnerių. Priežastys, dėl kurių apie smurtą nepranešama, dažniausiai yra gėdos ar kaltės jausmas, baimė ir nepasitikėjimas policija. Kitos priežastys – informuotumo trūkumas arba nepakankamos galimybės pasinaudoti paramos tinklais.

„Jeigu moterys negali pasitikėti institucijomis ir netiki, kad jos jas apsaugos, privalome klausti, kas turi pasikeisti, o ne ką moterys dar galėtų padaryti, – sako EIGE direktorė Carlien Scheele. – Šie rezultatai yra aiškos veiksmų gairės vyriausybėms: prevencija, ankstyvoji intervencija, specializuotos, lyčiai atžvalgios ir į aukas orientuotos paslaugos turi tapti norma.“

Kelios iš pagrindinių ataskaitos išvadų:

- **Seksualinis smurtas ir sutikimas.** Seksualiniam smurtui dažniau būdingas laisva valia duoto sutikimo nebuvimas, o ne fizinės jėgos panaudojimas. Moterys dukart dažniau išžaginosamos dėl to, kad neatlaiko prievartos arba negali atsisakyti, nei dėl atvirai naudojamos fizinės jėgos.
- **Ekonominis ir psichologinis intymaus partnerio smurtas yra įprastas, bet ne toks matomas.** 29,9 proc. moterų patyrė savo partnerio psichologinį smurtą – žeminimą, pavydą, grasinimą arba kontroliavimą. 12,7 proc. moterų tai patiria dažnai. Uždavus papildomų klausimų, paaiškėjo, kad 20,3 proc. moterų patyrė savo partnerio ekonominį smurtą, pavyzdžiui, joms nebuvo leidžiama dirbti ir jos negalėjo kontroliuoti šeimos finansų.
- **Intymaus partnerio smurtas daro didelę žalą moters gyvenimui.** 9,8 proc. moterų nurodė, jog buvo fiziškai sužalotos savo partnerio, o 9,6 proc. – jog patyrė psichologinį smurtą. Dėl partnerio smurto 17,6 proc. moterų negalėjo eiti į darbą, o 30,8 proc. negalėjo atlikti namų ruošos darbų. Išgyvenimų slegiamos moterys dažnai vartoja vaistus (25,8 proc.) ir alkoholį arba narkotikus (17,1 proc.).
- **Vaikystėje patirtas smurtas ir jo ilgalaikiai padariniai.** 32,9 proc. mergaičių patyrė fizinį arba emocinį tėvų smurtą. Tai gali sukelti smurto ciklą, nes seksualinę prievartą vaikystėje patyrusios moterys tris–keturis kartus dažniau patiria seksualinę prievartą suaugusios.
- **Skaitmenizacija skatina smurto plitimą.** 8,5 proc. moterų sakė, jog buvo persekiojamos kibernetinėje erdvėje, o 7 proc. dirbančių moterų – kad yra patyrusios seksualinį priekabiavimą internete. 10,2 proc. nurodė, kad jų intymus partneris sekė jų buvimo vietą.

Siekdama pereiti nuo teisės aktų prie veiksmų, ES sustiprino savo teisinę sistemą, įskaitant Direktyvą dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje ir Stambulo konvencijos ratifikavimą visoje ES. Tačiau vien teisės aktų nepakanka.

Apklausa rodo, kokie turėtų būti prioritetiniai tikslai: tobulinti aukoms ir lyčiai atžvalgas pranešimo sistemas; užtikrinti galimybę gauti visapusišką paramą, įskaitant sveikatos priežiūros ir specializuotas paslaugas; pripažinti, kad seksualinis smurtas nesant sutikimo yra nusikaltimas; išplėsti teisinės apsaugos taikymo sritį, kad ji apimtų ekonominį ir psichologinį smurtą; ryžtingiau reaguoti į smurtą, kuriam pasitelkiamos technologijos; investuoti į ankstyvos prevencijos, vaikų apsaugos ir traumos suvokimu pagrįstas sistemas.

Šioje ataskaitoje pateikiamos išsamios ES apklausos apie smurtą dėl lyties rezultatų išvados. Ji papildo [2024 m. pagrindinių išvadų ataskaitą](#) dėl bendro smurto paplitimo, partnerių ir ne partnerių smurto bei priekabiavimo darbo vietoje.

Apklausą bendrai vykdė Eurostatas, FRA ir EIGE. Nuo 2020 m. rugsėjo mėn. iki 2024 m. kovo mėn. surengta daugiau nei 114 000 pokalbių.

Norėdami gauti daugiau informacijos kreipkitės į:

- FRA media@fra.europa.eu arba telefonu +43 1 580 30 642
- EIGE georgie.bradley@eige.europa.eu arba telefonu +370 6982 78 26